

Б. П. Яценко

Ое Кендзабуро

ОЕ Кендзабуро (31. 01. 1935, префектура Ехіме, Японія – 03. 03. 2023, Сетаґая, передмістя Токіо) – японський письменник. Нобелівська премія з літ-ри (1994). Закін. франц. відділ. філол. факультету Токій. університету (1959). У студент. роки захопився європ. літ-рою (дипломна робота присвяч. творчості Ж.-П. Сартра) та письменництвом. Першу літ. відзнаку – премію Акутагави – отримав 1958 за оповідання «Вирощування худоби» (в англ. перекл. – «The Catch» / «Спійманий») – про життя глухого япон. села в роки війни. Вже з перших кроків літ. творчості О. торкався гострих політ. проблем. 1959–60 – учасник протестів молодих інтелектуалів проти Амер.-япон. мирного договору, підписання якого означало для Японії втягування в залежність від амер. геополітики. Повість «Сімнадцятирічний» та її продовження «Смерть політичної молоді», що вийшли 1961 з описом перипетій убивства (1960) молодими япон. правоекстремістами лідера соціаліст. партії Японії Асануми, а також роман «Молодь, що спізналася» (1962) стали творами молодого, але вже зрілого майстра япон. післявоєн. літ-ри (напрям «Сенгоха»). Події 1960-х рр. внесли в його творчість мотиви екзистенціалізму. Старшому сину, що мав вроджену ваду мозку, присвятив новелу «Особистий досвід» (1964), в якій відобразив свої переживання й душев. біль. Під впливом осягнення трагізму Хіросіми О. написав повість «І сягнула повінь до душі моєї» (1973, премія Номи). У творчості О. все далі відходив від простоти перших літ. творів, але постійно звертався до опису життя сільс. громади, вбачаючи в ній мікрокосм япон. суспільства («Футбол 1860 року», 1967; «Ігри сучасності», 1979). 1960-і рр. стали й часом осягнення світу – він відвідав Європу (в Парижі зустрівся із Ж.-П. Сартром), Китай, СРСР (зокрема Моск. і Ленінгр. (нині С.-Петербург) університети), США (стажувався у Гарвард., відвідав Колумбій. та Прінстон. університети), 1970 подорожував Пд.-Сх. Азією. 1980–90-і рр. – період роздумів, більшість творів цього часу відзначені престиж. літ. преміями: «Жінки, що слухають дерево

під дощем» (1982, приз Йоміурі), «Вставай, юний друже!» (1983, приз Осарагі), «Укушений гіпопотамом» (1985, премія Кавабати), «Відлуння небес» (1989, приз Сей Іто). У романі «Спокійне життя» (1990) подана зважена картина життя сім'ї. Письменник-демократ був учасником пацифіст. і антиядер. рухів, написав книги про атомне бомбування Хіросіми і Наґасакі та про долю «хібакуся» (людей вражених радіацією під час бомбування), вважав що Японія має морал. право ставити питання про заборону використання ядер. зброї та енергії (після землетрусу в Тохоку). Отримавши Нобелів. премію, він так оцінив морал. засади своєї творчості: «Я пишу про гідність людського буття». О. відмовився від високої держ. нагороди – ордена Культури, оскільки, як прихильник демократ. цінностей, не приймає імператор. системи влади. Станом на 2020 автором написано бл. 50-ти літ. творів різного розміру і жанрів, майже половина з них перекладена іноз. мовами, більшість – англ., а також франц., нім., китай., рос. та українською. О. нагородж. десятком нац. та міжнар. нагород. Від 2006 встановлено і приз О. – остаточне рішення про нагороду приймає сам митець, вручення гонорару не передбачено, але оповідання відразу приймають для перекладу і видання іноз. мовами. Укр. мовою окремі його твори переклали І. Дзюб, І. Дубинський, Є. Козирев, Д. Москальов.

Основні твори

укр. перекл. – [Оповідання] // Всесвіт. 1967. № 8; Спалена карта. К., 1969; Історія М/Т і лісового дива // Всесвіт. 1989. № 11–12; Особистий досвід. Обійняли мене води до душі моєї. Х., 2011.

Бібліографічний опис:

Ое Кендзабуро / Б. П. Яценко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-76077>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).